

Список використаних джерел

1. Андреев Д. В. Поняття та види незаконного обігу зброї. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. Северодонецьк, 2017. № 2 (78). С. 62–69.

2. Фріс П. Щодо кримінальної відповідальності за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК). *Юридичний вісник України*. URL: <https://lexinform.com.ua/yuridychna-praktyka/shhodo-kryminalnoyi-vidpovidalnosti-za-nezakonne-povodzhennya-zi-zbroyeu-bojovymy-grupasamy-abo-vybuhovymy-rechovynamy-st-263-kk-ukrayiny>.

3. Свірін М. О. Запобігання підрозділами Національної поліції злочинам, пов'язаним з незаконним обігом зброї. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2016. № 4 (76). С. 254–259.

Габуда А. С.,

доцент кафедри публічного та приватного права Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Єфимчук С. С.,

курсант 2 курсу Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ

ІНТЕРНЕТ-ШАХРАЙСТВО

Чи не найактуальнішою соціально-правовою проблемою сучасного суспільства є кримінальні правопорушення проти власності. Серед них, значне поширення мають випадки шахрайства, яке дуже часто вчинюється з використанням мережі Інтернет.

Згідно ст. 190 Кримінального кодексу України поняття «шахрайство» трактується як заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою [1]. Водночас слід зазначити про те, що ця кримінально-правова норма в описовій диспозиції розкриває базовий склад для спеціальних складів шахрайства, передбачених ст.ст. 262, 308, 312, 313, 357, 410 КК та ст. 289 КК в частині незаконного заволодіння транспортним засобом шляхом шахрайства [2, с. 165].

У науковій літературі існують різноманітні підходи до класифікації шахрайств, зокрема виокремлюють інтернет-шахрайство, шахрайство у сфері надання туристичних послуг, шахрайство пов'язане із працевлаштуванням, фінансове шахрайство, шахрайство на фінансових ринках у біржовій торгівлі, шахрайство пов'язане із заволодінням нерухомістю, шахрайство у сфері іпотечного кредитування, шахрайство у сфері страхових послуг, шахрайство у сфері

інвестиційної діяльності. Проте, в умовах науково-технічного прогресу, особливу загрозу відносинам власності становить інтернет-шахрайство, особливо у соціальних мережах.

Своєрідним обманним прийомом при махінаціях часто буває розміщення рекламних оголошень без наміру виконати обіцяні послуги. Це пропозиції про продаж товарів за низькими цінами, пересилання поштою продукції, надання послуг. Останнім часом з'явилися численні рекламні оголошення про продаж квартир, про послуги із працевлаштування за кордоном, організації туристичних поїздок, набори на курси тощо.

Термін «інтернет-шахрайство» означає будь-які шахрайські комбінації, де використовуються один або декілька елементів Інтернету – такі як кімнати у чатах, електронна пошта, дошки оголошень чи веб-сайти – для залучення потенційних жертв, проведення шахрайських угод чи для передачі коштів у фінансові установи чи особам, що беруть участь у таких комбінаціях [3, с. 23].

Шахрайство в мережі Інтернет зберігає сталу тенденцію до еволюціонування, з'являються нові його види (рерайтинг, серфінг, креммінг, шахрайство з криптовалютами) чи удосконалюються вже відомі, такі як: фішинг, скіммінг, використання програм-шпигунів (spyware, keyloggers), обман під час купівлі-продажу товарів у Інтернет-магазинах, шахрайство в Інтернетаукціонах, SMS-шахрайство тощо [4, с. 145].

Розглянемо один із найпоширеніших способів шахрайства - купівля товару в Інтернеті. За даним сценарієм, покупець приваблює відносно низька ціна на продукцію. Він купує товар по передоплаті, адже продавець запевняє що завчасна оплата-гарант того, що покупець дійсно забере продукцію на пошті і його час не буде даремно витраченим. Зловмисник також завойовує довіру тим, що покупець заощаджує, тому що оплата на пошті вимагає комісії. Після оплати зникає і товар, і покупець.

Наступним способом є оренда житла. Витончені шахраї використовують Інтернет і дошки безкоштовних оголошень для пошування на довірливих покупців/продавців нерухомості. Шахрайство з орендою майна, як правило, має два сценарії:

1. Орендарі шукають будинок або квартиру, що здається в оренду, і потрапляють на гачок «власника». Жертви знаходять квартири в чудовому районі за дуже вигідною ціною. Об'ява виглядає законно, тому жертви починають листуватися з «власником». «Власник» погоджується здати квартиру за умови, якщо покупець надішле кошти для сплати гарантійного внеску або застави, тощо. Жертви надсилають гроші, а потім «власник» безслідно зникає, прихопивши гроші.

2. Власники здають в оренду свою квартиру або будинок та потрапляють на гачок «орендаря». «Орендарі» установлюють зв'язок з жертвами, і висловлюють зацікавленість в оренді будинку або

квартири. Шахраї відправляють платіжну квитанцію на внесення застави, але потім скасовують угоду. Жертви повертають гроші, а потім дізнаються, що квитанція була підробленою.

Поширеним видом шахрайства є фішинг, який полягає у виманованні у довірливих або неуважних користувачів мережі персональних даних клієнтів онлайн-аукціонів, сервісів із переведення або обміну валюти, інтернет-магазинів. Шахраї використовують усілякі прийоми, які найчастіше змушують користувачів особисто повідомити конфіденційні дані з метою подальшого проведення протиправних операцій (наприклад, шляхом надсилання електронних листів із пропозиціями підтвердити реєстрацію аккаунта, що містять посилання на сайт, зовнішній вигляд якого повністю копіює дизайн відомих ресурсів).

Проте існує ще безліч способів і засобів, якими озброюються шахраї щоб заволодіти довірою інших осіб. Більше того, з розвитком новітніх технологій, правопорушники теж пристосовуються і вигадують все нові та удосконалені способи обману. Тому, щоб ефективно протидіяти такого роду правопорушенням, перш за все, «нові афери» та їх тлумачення мають отримати законодавче закріплення. Уповноважені підрозділи правоохоронних органів повинні бути забезпечені необхідним технічним обладнанням, а їх співробітники – володіти знаннями щодо виявлення та фіксації шахрайських дій в Інтернеті.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : прийнятий на сьомій сесії Верховної Ради України 5 квіт. 2001 р. : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

2. Ємельянов М. В. Поняття та види шахрайства за Кримінальним кодексом України. *Право і суспільство*. 2011. № 6. С. 164–168.

3. Мусієнко О. Л. Теоретичні засади розслідування шахрайства в сучасних умовах : монографія / за ред. проф. В. Ю. Шепітька. Харків : Право, 2009. 168 с

4. Шапочка С. В. До питання запобігання окремим видам шахрайства, яке вчиняється з використанням можливостей мережі Інтернет. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 1 (32). С. 145–149.